
Styrelse/Nämnd: Omsorgsnämnden

Dag, tid: 2025-02-26, kl. 08:30 - 11:30

Plats: Serviceförvaltningens sammanträdesrum

Övrigt: Omedelbar justering 2025-02-26

§	Beslutsärenden:	Dnr	Sida
Beslutsärenden			
§ 26	Yttrande om förslag om utmaningsrätt	ON.2025.17	2

Omsorgsnämnden

2025-02-26

Plats och tid:	Serviceförvaltningens sammanträdesrum, kl 08:30 11:30	
Beslutande:	Filip Wihren Andersson, ordförande (M) Margareta Lindahl (KD) Carina Källman (M) Emma Söderhjelm (C) Marie Skogefors (L) Gun-Britt Klingberg (S) Carina Thållén (S) Åke Wilhelmsson (S) Cecilia Sjölander (SD)	
Övriga närvarande:	Sandra Viktorin, förvaltningschef Charlotte Jacobsson, enhetschef ekonomi § § 22, 23, 24 Anneli Knuuttila, socialt ansvarig samordnare (SAS) § 25 Dan Lundgren, utvecklingschef § 24 Maria Andersson, enhetschef § 31 Kerstin Mistelius, nämndsekreterare	
Utsedd att justera 2025:	Åke Wilhelmsson (S)	
Justeringens plats och tid:	Omedelbar digital justering 2025-02-26	
Sekreterare:	Kerstin Mistelius	Paragraf: 26
Ordförande:	Filip Wihren Andersson (M)	
Justerare:	Åke Wilhelmsson (S)	

ANSLAG/BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Nämnd/utskott:	Omsorgsnämnden	
Sammanträdesdatum:	2025-02-26	Paragrafer: 26
Datum för anslags uppsättande:	2025-02-26	Datum för anslags nedtagande:
Förvaringsplats för protokollet:	Omsorgsförvaltningen, Stadshuset, Värnamo	

§ 26 Dnr: ON.2025.17

Yttrande om förslag om utmaningsrätt

Beslut

Omsorgsnämnden beslutar

att godkänna förvaltningens yttrande gällande modell för införande av utmaningsrätt, samt

att överlämna svaret till kommunstyrelsen, samt

att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservationer

Åke Wilhelmsson (S), Gunbritt Klingberg (S) och Carina Thållén (S) reserverar sig - till förmån för eget yttrande - mot beslutet att godkänna förvaltningens yttrande gällande modell för införande av utmaningsrätt.

Ärendebeskrivning

Kommunledningsförvaltningen har på uppdrag av kommunstyrelsens tagit fram ett förslag till modell för införande av utmaningsrätt.

Kommunstyrelsen beslutade på sammanträdet den 14 januari 2025, § 7 att remittera förslaget för yttrande till samtliga nämnder samt att nämndernas respektive svar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 28 februari 2025.

Omsorgsnämnden gav på sammanträdet den 5 februari 2024, § 13 förvaltningen i uppdrag att inkomma med yttrande gällande presenterat förslag till modell för införande av utmaningsrätt, samt att detta presenteras för omsorgsnämnden inför beslut på sammanträdet den 26 februari.

Omsorgsförvaltningen har den 14 februari 2025 inkommit med yttrande enligt nedan:

Yttrande gällande presenterat förslag till modell av utmaningsrätt

Utmaningsrätten kan göra det möjligt för företag att utmana kommunala verksamheter. Syftet med utmaningsrätt är att kunna pröva ifall kommunal verksamhet verkligen måste drivas av kommunen eller om det kan bedrivas av privata företag, för att öka så väl mångfalden som för att förbättra den kommunala servicen.

Kommunen har huvudansvaret för verksamheten oavsett driftform. Argumenten för utmaningsrätten beskrivs bland annat i termer av kostnads- och kvalitetsmässighet.

Processen för handläggningen av inkomna utmaningar väntas vara effektiv, skyndsam och opartisk. För att vara effektiv kan inte processen vara alltför omständlig och kostsam utan att riskera att utmaningsrätten blir kostnadseffektivitetsmässigt kontraproduktiv, handläggningsprocessen och eventuellt fler upphandlingsprocesser kommer samtidigt att innebära ett merarbete för nämnderna och förvaltningarna i kommunen.

Det är mycket svårt att uppskatta de ekonomiska konsekvenserna vid ett beslut att införa utmaningsrätten. Faktorer som påverkar är hur många utmaningar som kommer in, tiden för utredningen, frågan och utredningens komplexitet och upphandlingens omfattning.

Förutom de frågor som lyfts för beslut bör man även beakta följande aspekter: hantering av utmaningsrätten kräver nya regler och riktlinjer, nya arbetssätt som i sin tur kan leda till behov av kompetensutveckling för berörda handläggare inom respektive nämnd. Denna resursinsats måste sättas i relation till den förväntade effekten som införandet av utmaningsrätten skulle ge. Bedömer man att effekten skulle bli låg (få utmaningar), bör man överväga att ej införa utmaningsrätten och vice versa.

Större utredningar kring särskilda utmaningar kan komma att kräva konsultinsats med kopplade kostnader samt intern administrativ tid. Ett exempel kan vara att kommunstyrelsen avsätter ett belopp som kan fördelas vid behov av omfattande utredningsarbete.

Vid beslut om att införa utmaningsrätt bör kommunstyrelsen vara sammanhållande för att ta fram ett styrande dokument för utmaningsrätten i syfte att stödja och säkerställa likabehandling av nämnderna.

Det är även viktigt att vid framtagandet av ett styrande dokument om utmaningsrätten föregås av en analys över vilka områden som ska eller inte ska vara möjliga att utmana.

Även om föreliggande förslag till utmaningsrätt har bedömt att avgränsningar inte behövs, så skulle nämndernas arbete underlättas om det finns tydliga regler för vilka verksamheter som inte kan utmanas.

Särskilt viktigt för omsorgsnämnden, då nämnden redan har kundvalsmodeller (lag om valfrihet inom hemtjänst och daglig verksamhet) inom äldre- och funktionshinderomsorgen, uppdrag från omsorgsnämnden att utreda möjligheter till att konkurrensutsätta ett särskilt boende samt verka för fler trygghetsboenden (som med fördel kan drivas av privata och/eller kommunala fastighetsägare).

Flera kommuner som infört utmaningsrätt har också beskrivit vilka områden som inte är möjliga att utmana. Exempel på detta är skolor och förskolor (Bengtsfors), verksamhet som bedrivs genom ingångna entreprenadavtal eller via kundvalsmodeller (Hörby, Sollentuna, Gotland & Kungsbacka), VA-verksamhet (Heby), kommunala bolag (Lerum & Upplands Väsby).

Vid införande av utmaningsrätten är det lämpligt att respektive nämnd görs delaktiga i framtagandet av regler för utmaningsrätten. En risk- och konsekvensbedömning av förslaget bör genomföras parallellt med framtagandet av reglerna.

Riskbedömningarna som ska genomföras uppfattas ha fokus på strukturella processer, det vill säga vilka förutsättningar nämnderna har vid införande av utmaningsrätt. Det är viktiga bedömningar, men det är även önskvärt att riskbedömningar även görs utifrån risker kopplade till välfärdsbrott, känslig verksamhet (ex. el, vatten, hälso- och sjukvård), patientsäkerhet, verksamhetssystem (IT) och risker kopplade till samordning av en eller flera verksamheter. Dessa riskbedömningar kan ligga till grund för undantag från utmaningsrätten.

Åke Wilhelmsson (S), Gunbritt Klingberg (S) och Carina Thållen (S) har inför dagens sammanträde inkommit med skriftligt yrkande.

Förslag till beslut

Omsorgsförvaltningen föreslår omsorgsnämnden besluta

- att** godkänna förvaltningens yttrande gällande modell för införande av utmaningsrätt, samt
- att** överlämna svaret till kommunstyrelsen, samt
- att** paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Yrkanden

Åke Wilhelmsson (S), Gunbritt Klingberg (S) och Carina Thållen (S) yrkar enligt följande formulering:

”Vi Socialdemokrater i omsorgsnämnden yrkar avslag på första att-satsen, då vi anser att vård och omsorg inte skall konkurrensutsättas”

Ordföranden ställer förvaltningens förslag om godkännande av framtaget yttrande gällande modell för införande av utmaningsrätt (första att-satsen) mot socialdemokratiska gruppens yrkande om avslag på densamma och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag

Ordföranden ställer frågan om förvaltningens förslag om att överlämna svaret till kommunstyrelsen samt att paragrafen förklaras omedelbart justerad och finner att nämnden enligt ställer sig bakom förslagen.

Beslut skickas till:
Kommunstyrelsen

Det här dokumentet är elektroniskt undertecknat av nedan parter.

Signed by: FILIP WIHRÉN ANDERSSON

Date: 2025-02-26 15:58:09

BankID refno: 019542c3-cb67-7787-aeba-fd39ee06acb2

Filip Wihren Andersson

Signed by: STIG ÅKE VILHELMSSON

Date: 2025-02-26 15:59:47

BankID refno: 019542c5-294f-78a2-a46f-93eb33b212e5

Åke Wilhelmsson